

На основу члана 13. став 1. тачка 15. Закона о Државном већу тужилаца ("Службени гласник РС", бр. 116/08, 101/10 и 88/11) и члана 47. Закона о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 - др. закон, 101/11, 38/12 - одлука УС и 121/12),

Државно веће тужилаца доноси

Етички кодекс јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Републике Србије

Етички кодекс је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 87/2013 од 4.10.2013. године.

И. УВОД

Сврха доношења Етичког кодекса је да се успостављањем стандарда професионалне етике носилаца јавнотужилачке функције допринесе јачању владавине права и поверења јавности у вршење јавнотужилачке функције.

Имајући у виду значај јавног тужилаштва као самосталног државног органа који гони учиниоце кривичних дела и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законности, те важну улогу јавног тужилаштва у очувању владавине права, као и чињеницу да је за успешно обављање улоге јавног тужилаштва неопходан висок степен поверења јавности у рад јавног тужилаштва, Државно веће тужилаца сматра нужним успостављање високих етичких стандарда носилаца јавнотужилачке функције како у вршењу функције, тако и у приватном животу.

Државно веће тужилаца посебно сматра да носиоци јавнотужилачке функције, поред придржавања принципа Етичког кодекса, приликом остваривања своје улоге треба имати у виду и Препоруке Комитета министара Савета Европе о улози јавних тужилаца у кривично-правном систему (Rec (2000)19), као и Европског упутства о етици и понашању за јавне тужиоце које је усвојила Конференција Генералних државних тужилаца Европе 31. маја 2005. године.

II. ОСНОВНЕ ДУЖНОСТИ

Основна дужност носилаца јавнотужилачке функције је да у сваком моменту и без обзира на околности:

- врше дужности и предузимају службене радње увек у складу са важећим националним и међународним законодавством;
- врше своју дужност праведно, непристрасно, предано и у што краћем времену;
- поштују, штите и придржавају се правила која се односе на људско достојанство и људска права;
- увек имају на уму да поступају у име друштва и у јавном интересу;
- теже да постигну равнотежу између општег интереса друштва и интереса и права појединца.

III. ЕТИЧКИ ПРИНЦИПИ

1. Самосталност

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца су самостални у вршењу својих овлашћења и врше своју функцију на основу Устава, закона, потврђеног међународног уговора и прописа донетог на основу закона.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца су дужни да очувају поверење у своју самосталност у раду, а посебно:

- да у вршењу своје функције буду самостални у односу на законодавну и извршну власт, средства јавног информисања, удружења грађана, јавне личности или друга лица и да врше функцију независно од било каквог спољашњег утицаја, ограничења, наговарања, притиска или претњи у складу са сопственом оценом доказа и тумачењем правних норми,

- да својим понашањем одржавају и јачају поверење јавности у самосталност носилаца јавнотужилачке функције и јавног тужилаштва, а нарочито да се уздржавају од изражавања политичких ставова и јавних наступа политичког карактера, осим у случајевима учествовања у расправама које се непосредно тичу рада јавног тужилаштва, од присуствовања политичким скуповима или од учествовања на било који начин у политичким кампањама,

- да о сваком недозвољеном утицају на рад јавног тужилаштва обавесте надлежне државне органе у складу са законом и другим прописима.

2. Непристрасност

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца приликом вођења поступка и одлучивања поступају непристрасно на основу сопствене оцене доказа и тумачења правних норми, уз поштовање претпоставке невиности и права на правично суђење у смислу одредбе члана 32. Устава Републике Србије и члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да објективно воде поступак и доносе одлуке и да поштују право свих учесника у поступку на једнакост пред законом, те да поступају без наклоности или предрасуда према учесницима у поступку заснованих на националној, верској, етничкој, расној припадности, политичким опредељењима, полу, старости, друштвеном пореклу, имовинском стању или другим личним својствима и склоностима.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се понашају у вршењу функције, али и изван јавног тужилаштва, на начин којим се учвршћује поверење јавности и учесника у поступку у њихову непристрасност и да се

уздрже од понашања која би могла да доведу у сумњу њихову непристрасност.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се изузму од поступања у предметима у којима постоје разлози који доводе у сумњу њихову непристрасност.

Обавеза изузимања постоји уколико су јавни тужилац и заменик јавног тужиоца:

- оштећени кривичним делом;
- окривљени, његов бранилац, други поступајући носилац јавнотужилачке функције у истом предмету, оштећени, њихов законски заступник или пуномоћник, брачни друг или лице са којим живи у ванбрачној или другој трајној заједници живота или сродник по крви у правој линији до било ког степена, у побочној личнији до четвртог степена, а по тазбини до другог степена;
- окривљени, његов бранилац, други поступајући носилац јавнотужилачке функције у истом предмету или оштећени у односу старатеља, штићеника, усвојитеља, усвојеника, хранитеља или хранјеника;
- поступали у истом предмету као судија за претходни поступак или као судија или судија - поротник одлучивали о потврђивању оптужнице или у том својству учествовали у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком, или учествовали у поступку као судија, оштећени као тужилац, приватни тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно оштећеног као тужиоца или приватног тужиоца, или саслушани као сведок или као вештак, ако Законом о кривичном поступку није другачије прописано.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца ће затражити своје изузеће и када за то постоје разлози и околности које код јавности могу довести у сумњу њихову непристрасност.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се у вршењу јавнотужилачке функције, у приватним пословима и у личним односима са припадницима правосудних професија уздржавају од активности које би могле да изазову сумњу у њихову непристрасност. Они могу да учествују у активностима грађанског, верског или хуманитарног карактера уколико их те активности не ометају у вршењу функције или би се могле негативно одразити на њихову непристрасност.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се уздрже од учешћа у политичким активностима и кампањама.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца могу бити чланови и учествовати у раду струковних или других организација које се баве заштитом својих професионалних интереса и предузимањем мера за очување самосталности у раду, у складу са законом.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се уздржавају од изјава у јавности или приватно које би могле да изазову сумњу у њихову непристрасност, а посебно не могу давати коментаре о предметима у којима поступају или у којима би могли да поступају.

3. Поштовање права

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да врше своју функцију у складу са важећим националним и међународним правом.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да у свакој прилици поштују и штите људска права и слободе и људско достојанство.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да поштују права на правично суђење прописано чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и да имају у виду судску праксу Европског суда за људска права.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца не смеју тражити нити примати поклоне, услуге или друге погодности и користи у вези са предузимањем службених радњи или пропуштањем предузимања службених радњи, осим у законом предвиђеним случајевима.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца не смеју искоришћавати јавнотужилачку функцију и поверљиве информације до којих су дошли у вршењу функције у приватне сврхе, нити у циљу задовољења интереса чланова своје породице и блиских лица.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца су дужни да се уздрже од сваког понашања које би у јавности оправдано могло да створи утисак о коришћењу јавних овлашћења у приватне сврхе.

4. Одговорност и брига за професионалне дужности

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да у свакој прилици имају у виду да поступају у општем интересу, али и да теже да постигну равнотежу између општег интереса и права и оправданих интереса појединаца.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да у јавности доприносе очувању стручности, поштења, самосталности и непристрасности своје функције.

Јавни тужиоци и заменици јавног тужилаца дужни су да се у вршењу функције и у приватном животу уздрже од сваког понашања које би могло да наруши поверење јавности у рад јавног тужилаштва и вршење јавнотужилачке функције.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да пре доношења мериторне одлуке предузму све потребне радње у кривичном поступку у циљу прикупљања доказа и потпуног и тачног утврђивања чињеничног стања.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да приликом давања изјава и предузимања службених радњи у свакој фази поступка поштују претпоставку невиности осумњиченог, односно окривљеног.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да пре доношења одлуке проуче прикупљене доказе и да одлуку донесу на основу чињеничног стања утврђеног доказима који су законито прибављени узимајући у обзир целокупно чињенично стање у списима предмета без обзира на утицај тог чињеничног стања на положај окривљеног у поступку.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да не користе доказе који су сами по себи или према начину прибављања у супротности са важећим прописима, те су дужни да покрену одговарајући казни поступак пред надлежним органом против лица која су такве доказе прибавила уколико су се у њиховим радњама стекла битна обележја неког кажњивог дела, или дисциплински поступак пред надлежним дисциплинским органом у случају да су остварена обележја дисциплинског прекршаја.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да своју функцију врше непристрасно без наклоности или предрасуда.

5. Професионалност

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да поступају стручно, непристрасно, одговорно и ефикасно и да поштују прописане рокове за предузимање процесних радњи.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца су дужни да се у вршењу јавнотужилачке функције и приватном животу понашају тако да штите част и углед јавнотужилачке професије и поверење јавности у рад јавног тужилаштва.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да стално усавршавају своја теоријска и практична знања и вештине неопходна за вршење јавнотужилачке функције. Они су нарочито дужни да прате измене националног законодавства и релевантног међународног права, као и националну судску праксу и судску праксу Европског суда за људска права.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца имају право и обавезу на стручно усавршавање о трошку Републике Србије у складу са законом и правилником којим се уређује управа у јавним тужилаштвима.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да поштују професионалну поверљивост и да у току вршења функције и по престанку функције чувају тајне податке које су сазнали у вршењу функције.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се одевају прикладно и уредно и да својим одевањем не нарушавају углед јавног тужилаштва, нити да изражавају политичку или другу припадност којом се доводи у сумњу њихова самосталност и непристрасност.

6. Достојанство

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се према учесницима поступка опходе пристојно, коректно и с поштовањем.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се једни према другима и запосленима у јавном тужилаштву, као и према припадницима осталих правосудних професија, припадницима полиције и безбедносних служби, опходе пристојно, коректно и с поштовањем.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да уважавају и узму у обзир мишљења и оправдане интересе учесника у поступку.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се старају да учесници у поступку буду правилно и благовремено обавештени о својим правима и положају у поступку у коме учествује јавно тужилаштво.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да уважавају интересе жртава кривичних дела и оштећених у поступку и да им пруже одговарајућу заштиту у складу са законом.

IV. ОДГОВОРНОСТ ЗА КРШЕЊЕ ЕТИЧКОГ КОДЕКСА

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се у свакој прилици придржавају Етичког кодекса и етичких принципа прописаних овим кодексом.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца дужни су да се придржавају етичких принципа прописаних овим кодексом и у случају када за њихово кршење није прописана правна санкција.

У случају сумње да је дошло или да би могло доћи до кршења одредаба Етичког кодекса, јавни тужилац и заменик јавног тужиоца се могу обратити за тумачење одредбе, савет или разјашњење чињеничног стања Етичком одбору Државног већа тужилаца, који се образује као радно тело Већа у складу са законом.

Само значајна кршења Етичког кодекса могу представљати дисциплински прекршај.

Значајна кршења Етичког кодекса представљају вољно тешко или учестало нарушавање самосталности, непристрасности, поштовања права, одговорности и бриге за професионалне дужности, професионализма и достојанствености, сходно одредбама овог кодекса.

Одредбе Етичког кодекса не искључују одговорност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца на основу Закона о јавном тужилаштву и Закона о Државном већу тужилаца и Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности.

А број 449/13

У Београду, 2. октобра 2013. године

Председник
Државног већа тужилаца,
Загорка Доловац, с.р.